

Pretulu

pentru Sibiiu pe 1 anu intregu
7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu
la casa cu 1 fl. mai multu pe
anu; — trimisu cu post'a in
laintulu monarchiei pe 1 anu
intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. —
In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu
22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11
franci. — Numeri singuratici se
dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu III.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu
litere merunte garmondu, la prim'a
publicare câte 7 cr., la a dou'a si
a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste
aceea 30 cr. de timbru la tesau-
rulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face
in modulu celu mai usioru prin
assemnatiunile postei statului, a-
dressate de a dreptulu la Redacti-
nea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiiu.

Nr. 43.

— Sibiiu, Mercuri 28/9 Juniu. —

1880.

Ide'a de statu a Austriei.

De Dr. Franciscu Palacky.

(Urmare.)

IV.

Nu se póte negá, cá marea diversitate a po-
póraloru Austriei, atátu cu privire la origine si
limba, traditiuni istorice, confessiuni si cultura,
cátu si la moravuri si datine, aplecari inascute si
ocupatiuni, se potrivece de minune la faimós'a
maxima: „Divide et impera“, opunendu de
alta parte mari dificultati si obstacole unui gubernu
sinceru constitutionalu. Cea mai mare intre acelea
este fara contradicere diversitatea limbелору, asia,
cá cestiunea limbелору pentru Austri'a este mai
multu cá pentru ori-care altu statu din lume unu
importantu si decisivu momentu politicu. Chiaru
domnitori absolutistici si despoti, dupa ce acum de
secoli au incetatu de a domni numai cu spad'a si
cu bastonulu, si-au datu silintia si se încerca si
acuma a castigá ascultarea supusiloru loru prin
influintiare asupra ratiunei si vointiei acelora, ceea
ce nu se póte face altcum, decâtu numai folosinduse
de limb'a loru si instruindu'i in aceea. Totu acésta
si inca in gradu si mai mare o pretinde cultur'a
moderna si principiulu libertatiei constitutionale.
Fiint'a constitutionalismului se manifestédia tocmai
prin aceea, cá se nu se faca legile singuru si
numai dupa vointi'a regentului, ci conformu vointiei
intregului organismu alu statului, cu alte cuvinte
disu, conformu vointiei domnitoriului si a po-
póraloru.

Popórale isi esprima vointi'a loru in adu-
narile dietale prin deputatii loru, si de aci urmédia,
cá chemarea dietелору nu este numai aceea de a
esprimá dorintiele, sperantiele si parerile, ci a
esprimá adeverat'a si legitim'a dorintia a popóra-
loru, devenindu astfelu dietele postulatu esentialu
si criteriulu constitutionalismului adeveratu. Pentru
cá din consultarile si desbaterile asupra deosebite-
loru pareri si dorintie ale partideloru se reiasa in
totu-deauna clar'a si nefalsificat'a vointia a intregi
natiuni, séu celu puçinu a eminenței ei maioritati,
pentru acésta au se se ingrijésca diferitele regula-
mente electorale si interne ale dietелору. Nu

voiescu a vorbi la loculu acesta despre ele, ci imi
voiu indreptá privirile mai ántaiu de tóte asupra
cestiunei limbелору in diete.

Ori cine va concede, cá este absolutu in-
possibilu, cá deputatii toturorú popóraloru austriace
in adunările, consultarile si negociatiunile loru fia-
care se se folosésca de limb'a sa materna, cá prin
urmare in parlamentulu austriacu se se vorbésca
in acelasiu timpu nemtiesce, boemesce, polonesce,
rutenesce, unguresce, romanesce, in limb'a slaviloru
de sudu, slovacesse si italianesce, de órece din
acésta s'ar nasce unu nou Babilonu, ceea ce n'ar
contribui la intielegere si unitate, ci din contra la
disensiuni si inparechieri. Se prea intielege cá
chiaru celu mai cultu omu nu póte fi in acelasiu
timpu unu Mitridate séu unu Mezzofanti, care se
póta vorbi diece séu si mai multe limbi dintr'odata.
In doue, câteodata si in trei limbi s'ar potea fara
mari dificultati purtá desbaterile parlamentare, dara
in mai multe limbi este impossibilu. Se fia óre
inse acésta de ajunsu, pentru cá procedanduse in
modu arbitraru se se dea la un'a, ori la trei, séu
si la patru limbi privilegiulu, cá numai in acelea
se se pertractedie tóte afacerile publice si private
ale celorualte popóra si asia se fia scurtate in
drepturile loru nationale?

Sunt fórté variate propunerile ce se facu
pentru definitiv'a solutiune a acestei cestiuni fórté
dificile. Procederea cea mai simpla si mai sumara
ar fi fara indoiala aceea, pe care mai bucurosu o
ar vedea practisanduse, acea partida despre care ne
au fostu déjà vorb'a, care de si acuma tace, dar
totusi inca n'au renuntyatu, si aceea ar fi: cá se
nu existe nici diete si nici constitutiune, ci dorin-
tie singurateceloru natiuni se fia tractate prin
ordonantie prea inalte, conformu vechiului usu
patriarchalu de odinióra. De órece inse sperantiele
si planurile acestei partide, chiaru si déca s'aru
realisá pe unu timpu scurtu, n'aru potea avea
durata lunga si aru aruncá statulu in disordini si
mai mari si nevindecabile, me voiu ocupá mai in
detaliu cu densele.

Trecéndu cu tacerea preste alte propuneri,
care n'aru fi póte tocmai nerealisabile, voiu trece
la apretierea acelora, care s'au facutu in realitate

si care se mai facu inça si pâna astadi si acaroru
diferentie si sorti sunt discutate prin graiu si péna
de cátra toti aceia, cari se preocupa in modu
sinceru de cestiunea constitutionalismului in Austri'a.

(Va urmá.)

Inpacarea cu Croati'a.

In fine, dupa o lucrare fórté ostenitóre, in-
socita de lungi discussiuni, de intrige si de scene
uritióse, cele doue comisiuni esmise inainte cu
doi ani din ambele diete, formulara abia si inca
ce este mai neasteptatu, in unanimitate, optu puncte,
cá base a noului contractu politicu, care se
se inchiaia pe alti diece ani intre Ungari'a si Croati'a.
Acestu bunu resultatu inse s'a potutu ajunge in lini'a
prima prin intrevenirea binevoitóre a cabinetului
imperiale, de unde dupace veni cá banu comitele
Peiacevich in loculu lui Mazuranich, croatiloru
li se faci promissiunea solemna, cá daca se voru in-
pacá cu ungurenii, teritoriulu intregu alu regimentelorú
croato-slavóne se va scóte de sub administratiunea
militara si se va incorporá definitivu la Croati'a
asia, in cátu acelu regatu va avea de aci incolo
teritoriu indoitu mai mare, prin urmare i va cresce
si valórea sa interna si greutatea sa in monarchia.
Sub acésta conditiune dorita ferbinte croatii facura
unguriloru câteva concessiuni, care inse nu le vetama
intru nimicu autonomi'a, éra ungurenii renuntyara
la mai multe pretensiuni finantiarie, unele juste,
alte fórté problematice. Asia a remasu, cá pro-
iectulu de lege votatu in comisiunile intrunite
unanimu, se fia date la timpulu seu in desbaterea
dietелору, unde nu incape nici-o indoiéla cá se voru
audi destule sbierate de opositiune; dara in fine
chiaru ungurenii voru fi constrinsi alu adoptá cu
atátu mai virtosu, cá-ci dupa cum se vaiera „Pesti
Napló“ din 2 Juniu, ei au cuventu a se teme, cá
in fine croatii activi si curagiosi precum sunt ei,
mai curendu sau mai tardiu totu voru fi in stare
se castige fara voi'a ungureniloru, nu numai terito-
riulu granitiariloru de aceeaasi nationalitate, apoi
Bosni'a, inca si Dalmati'a, si atunci federalismulu
va resultá incaltiatu inbracatu, pe ruinele dualis-
mului. Cultur'a si inavutirea limbei croate face

Foisiór'a „Observatoriului“.

Episóde din viéti'a episcopului Joannu Popu de Lemeni.

(Urmare.)

3. Diet'a din 1837/8. Petitiunea episcopului Vasilie Mog'a.

Scopulu petitiuniloru anteriore romanesci fusese,
cá spargéndu sistem'a vechia de trei natiuni si patru
religiuni privilegiate din Transilvani'a, se intre si
natiunea romanésca cá a patr'a si religiunea orientale
cá a cincea in sistem'a statului, apoi se fia asecurate
prin diploma inaugurala si prin juramentu cá si cele-
lalte. Aristocrati'a ungurésca (amestecata fórté) si pa-
triciatulu sasescu nu voiau se audia de acelea drepturi
cu viéti'a odata, si anume aristocrati'a cá se scape cumva
de nationalitatea romanésca, incepusera inca dela 1831—4
se agitede cu mare focu pentru fusiunea Transilvaniei
in Ungari'a; totuodata amerintiau cu processu criminale
de tradare si felonie, de câte ori cutediá cineva se
atinga acésta cestiune. Ei cari erau decisi a nimici
chiaru autonomi'a cea scumpa a principatului Tran-
silvaniei, prin urmare a o tradá in genuinulu intielesu alu
cuventului, ei numiau pe romani tradatori de patria nu-
mai pentru-cá pretindu egalitate de drepturi si
desfiintierea privilegielor de ori-ce natura. Generatiu-
nei moderne i se paru astadi tóte aceéstá cá fabule.
Tóta concessiunea ce se promitea romaniloru din partea
curtiei si a partidei sale catolice, érá candu se dicea
episcopului gr-catolicu: Fà cá se tréca toti romanii la
religiunea catolica, se adopte cele patru puncte si atunci
clerulu vostru intregu se va bucurá de tóte drepturile
clerului rom-catolicu, si se va dá preotiloru si asia nu-
mit'a portiune canonica, (adeca câte 15—20 jugere de
agrii si fenatie etc.) Celui gr-resariténu se respundea

cu articlii din Aprobate „religio tolerata usque ad bene-
placitum etc.“ si cu necurmatele muștrari nerusinate
cá ei tinu cu muscalii, cá se inchina tiarului, cá saruta
portretulu lui Alexandru I, alu lui Nicolae I si alte se-
caturi de acelea.

Imperatulu Franciscu repausase indata dupa in-
chiderea dietei, in 4 Martiu 1835. Fiulu seu celu mai
mare Ferdinandu I cá successoru la tronu si la tóte
corónele, avea se deschida diet'a inaugurala si se depuna
juramentulu usitatu. Diet'a Transilvaniei s'a deschisu
prin rescriptu din 14 Februariu numai la 17 Aprile 1837,
acum inse nu in Clusiu, unde se mai prevedeau éra si
conflicte sangeróse cu studentii si cu cete de existentie
catilinarie, cu ciocoi de prin curtile boieriloru, cari in
casuri de rebeliuni facu trebsiór'a acestora, ci d-nii membrii
ai dietei fusera obligati a se aduná in Sibiiu. Archi-
ducele Ferdinandu d'Este fu denumitu éra si comisariu
plenipotentiu spre a deschide diet'a Transilvaniei si a
jurá pe diplom'a inaugurala. Indelungele certe pentru
alegeri, implinirea functiuniloru cardinali vacante câte
cadeau sub alegerea dietei, ferbintea disputa pentru
form'a si modalitatea juramintelorú, falsificarea diplomei,
mii de alte intrige si blastematii au fostu totu atâtea
cauze ale prelungirei lucruriloru pâna in 31 Martiu 1838,
in care s'a inchisu, fara cá tiér'a se fia vediutu dela
dens'a macaru o singura lege de dómne-ajuta. „Nimicu
pentru tiéra, totulu pentru domni,“ audiai strig-
gandu chiaru si pe secui.

Vediendu romanii cá se mai deschide o dieta, in-
cepura si ei se cugete din nou, cum s'aru potea folosi
de acésta ocaziune spre a castigá ceva; érá apoi ve-
nira la ide'a cá se schimbe tactic'a vechia, adeca se nu
céra tóte deodata, se nu atace toti murii mucedi co-
periti de muschii privilegielorú prin unu asaltu generale,
ci se incerce a'i sparge numai la câte unu locu, spre
a intrá in cetatea edificata si muruita (tinciuita) cu
vali de sudori si sange romanescu.

Constitutiunea speciala asia numita sasésca din
Transilvani'a, destinata a fericí pe locuitorii din terito-
riulu cunoscutu sub nume de Terra regia sau fundus

regius, compusu parte mare din tñnuturi deslipite dela
sec. 13-lea incóce de cátra Munteni'a, avea pe chartea
unu caracteru cu totul democraticu; in realitate inse
elu degenerase preste mesura, atátu in detrimentulu
elementului sasescu, cátu si mai virtosu spre ruin'a
poporatiunei romanesci. O frunte de familii patriciane
sasesci avusera mancarimea de a imitá si ele pe oli-
garchii magiari, inca si pe asia numitulu Raubritterthum
din Germani'a. Plina este istoria tieriei de exemple
in sensulu acesta, cum si de lupte escapte intre sasi si
romani. Citandu inse cineva acea parte a istoriei, pre-
cum este scrisa pan' acuma, prea bine se'si ia sém'a
cum va alege adeverulu de minciuna. Napastuirile ce
cadeau asupra romaniloru, númerose totuadeauna, dela
1792 incóce se inmultisera preste mesura. Investiga-
tiunile toema si de caracteru criminale ordinate de cátra
curtea imperiale, descoperisera pâna in a. 1805 (Puncta
regulativa) o suma de blastematii; au remasu inse unu
numeru si mai mare inmortatatu prin archive; alte
documente se aruncau in flacari. Maioritatea preponde-
ranta a poporatiunei romanesci locuítóre pe acelasiu
teritoriu cu sasi, se tineá cá si astadi, de biserica gr.
orientala. Clerulu seu suferea fórté greu din partea sasi-
loru. Batjocur'a mergea asia departe, cá poporulu ro-
manescu in locu se'si ajute biserica si scol'a sa, pe
preoti si pe ceilalti servitori ai bisericei, érá obligatu
elu si preotii sei, a dá diecimea din productele mun-
cite de elu, in agrii proprii, a implé granariile si ca-
merele popiloru sasesci.

Cei doui episcopi se invoira pe sub mana asia, cá
Vasilie Mog'a se inaintedie la dieta o petitiune in sen-
sulu aratatu, in numele clerului seu, carele érá celu
mai asupritu, érá Lemeni cá singuru reprezentante (re-
galistu, magnatu) romanu in dieta, se o apere la tím-
pulu seu déca se va pune la ordinea dilei; se'lu ajute
si Mog'a déca nu altumintrea, saturandu câteodata pe
unii altii din cei 310 membrii ai dietei. Mog'a inse si
membrii de atunci ai consistoriului din Sibiiu se price-
peau cam reu la stratageme de aceea; érá episcopulu
se vaiera neincetatu de seracia; cu tóte aceéstá s'au

asemenea mare dorere de capu la cuceritorii din Ungari'a, mai virtosu de candu chiaru inteligenti'a superiöra a popóloru slave dau „panslavismlu“ o definitiune ce difere essentialu de cea vechia. „Suntemu totu atâtea ramure de popóra de aceeași origine, diferim înse în dialecte și nu dorim năci-odată și năci că ne convine se fimu tôte popórale slave membrii aceluiasi statu, precum nu convine năci popóraloru latine. Intielegem panslavismlu numai asia, precum intielegu italianii, francesii, romanii, spaniolii, portugalii etc. panslavismlu.“

Activitate necurmata, perseverantia însoțita de prudentia, duce la rezultate că cele ajunse de croati.

Unu denuntiantu din București.

Diarele din Budapeșt'a au început că năci-odată mai înainte se îngrijăscă de corespondenți în Romani'a, înse mai tóti de aceia, cari nu știu nimicu romanesce și reu francesce. Asia dara, atātu din rea vointia, cătu și după informațiuni scalciate se multiescu scirile fabuloșe pe di ce merge. Mai de curendu câteva diare unguresci au reprodusu după diariulu kossuthianu „Függetlenség“ (Independenți'a) deputatului Verhovay următorii a scire dela București:

Am mersu eu Vándory cu doue volume din memorialele lui Kossuth la dn. Vas. Boierescu ministru de externe, din care iam aratatu doue pagine, unde Kossuth lauda asia de multu pe romani. Se intielege că ia placutu. După aceea înse iam cititu și passagele în care vorbesce despre planulu ddloru C. A. Rosetti, J. Brateanu s. a. de a ocupă Transilvani'a. Dn. Boierescu a recunoscutu, că acelu planu a existatu în adevăr în capetele colegilor sei actuali, că înse acuma densii au renunțiatu definitivu la acelea idei și că astadi ei sunt convinși, că ocuparea Transilvaniei ar fi spre pierirea Romaniei, de aceea și ei tînu cu tôte brătiile la Austro-Ungari'a că la monarhi'a, ce voiesce celu mai mare bine Romaniei. După dn. Boierescu escusă și laudă asia pe colegii sei, apoi corespondentele continua spunendu, că dsa i comunică pe largu tóta propagand'a sa ce facuse în cursu de mai multi ani, în presa, în conversațiuni private, în parlamentu, în ministeriu, în contra ideei de a se mai ocupă cineva de Ardealu, și acum are marea satisfacțiune, că doctrinele sale antitransilvanice sunt adoptate preste totu.

Dacă dlui ministru V. Boierescu 'iar fi datu cineva ocaziune de a discuta cestiunea Transilvaniei și a Dacoromaniei, apoi dsa n'ar fi avutu năci o cauza de a face amenda, adeca de a cere ertatiune în numele colegilor sei, ci ar fi știutu se le respundia fôrte bine, de ex. că:

afiatu destui ciocoi cari venindu se'i mintia că adi că mane petitiunea i se va pune la ordinea dilei și că ei o voru apară „eroicesce“, 'i storceau cu sutele și cu miile, cu terminu de plata la dio'a de santu-astépta, pe cartiulia, în care stă scrisu: Eu N. N. recunosc că am luat delă reverenți'a sa N. N. sum'a de... împrumutu și punctum. Într'aceea diet'a perdū anulu aprôpe întregu asia precum se aretă mai în susu și ciocoi se dusera p'aci incolo satui de prandiuri și de bani, éra romanii remasera înșelati că și mai înainte. Totu ce se făcū în acea cauza la dieta a fostu, că petitiunea episcopului Vasilie s'a datu sasiloru că se respanda ei la ea, éra ei au pusu pe unu colegu, că se o scarmene ori-cum va scîi. N'au avutu ce'i face; argumentele sale scôse totu numai din privilegie istorice au fostu atātu de înfenate și tocite, în cătu după 1850 ridea și elu de acelea.*)

Déca tiér'a întréga érá amarita și desgustata din caus'a sterpeloru desbateri dietali, apoi romanii în specialu trebuia se se irite firesce cu atātu mai multu din caus'a nenumeratelor maltratarilor materiali și morali, la care érau supusi din tôte parte, cu cătu în vecin'a Ungaria tótu se mai luasera unele mesuri seriôse, nu numai spre binele claselor superiôri, ci de adreptulu spre usiorarea immensei majoritati a poporatiunei rurale, éra clerulu năci unei confesiunei religiôse christiane nu éra nicidecum supusu prin gubernu și legislativa la batjocurile și insultele suferite de clerulu gr.-orientale din Transilvani'a. Dara apoi s'a întemplat și la noi că la tôte popórale subjugate și batjocorite: atunci că și mai tardiu multi romani nu se inculpau pe sinesi pentru indolenti'a lor, ci în lini'a prima pe archierei, că și cum aceia aru mai fi în stare de a se produce și ei cu cele diece minuni ale lui Moise. (Va urmă.)

*) A se vedé: Bemerkungen über die vom siebenbürgischen griechisch-nicht unirten Bischof Herrn Basilius Moga in J. 1837 den zu Hermannstadt versammelten Landesständen unterlegten Bittschrift, von J. Tr. (Joseff Trausch). Kronstadt 1844. Druck und Verlag von Joh. Gött. Acea petitiune a episcopului Vasilie s'a compus în limb'a latina și tiparita coprinde 11 pagine tipariu meruntu.

Ide'a Dacoromaniei au pus'o mai ântaiu în cerculatiune unguriu din Clusiu în anul 1830 cu ocaziunea revolutiunei polône, o au propagatu apoi diarele profesorilor calvinesci Sam. Méhes și A. Szilagyi în diarele lor Erdélyi Hirado et Mult és Jelen, iau datu aventu dietele din 1842 et 1847 pre candu ddni C. A. Rosetti et frății Brateanu abia esisera în lume, după aceea parochulu sasescu Daniel Roth o a recomandat în cunoscut'a sa brosiura publicata în Sibiu la 1848 chiaru cabinetulu din Vien'a, spre a o înființiă că contrapondu la rebeliunile magiare. Și se resumam totulu într'o singura epoca. Ludovicu Kossuth și emigrantii sei au fostu cei mai decisi propagatori ai Dacoromanismului din dio'a în care au început se lucra pentru desființarea monarhiei austriace și substituirea ei cu confederatiunea staturilor danubiane, a carei resediență se fia alternativu în Pest'a și București. Acea propaganda s'a continuatu până în anul 1866. Făcia cu acele propagande érá ôre cu potinția că romanii se stea că totu atātu surdo-muți?

Banchetulu independenției romane la Paris.

(Urmare.)

Discursulu d-lui P. Vasilescu.

Domniloru,

Serbandu astadi evenimentulu celu mai însemnatu ce Romani'a a vedutu vreodată îndeplinindu-se, proclamarea independenției sale, este pentru noi o datorie de a ne folosi de acésta ocaziune solemnă, spre a dá o viaa dovédă de simpatie și de recunoscintia către tiér'a care ne primesce cu atât'a bunavointia!

Se bemu dar în onórea Franciei!

Se bemu în onórea acestei nobile și generóse țieri, focaru neperitoru alu civilizațiunii moderne. Dă, domniloru, se bemu în onórea Franciei, unde de mai bine de o jumătate de secolu romanii vinu se caute lumin'a, elementele îndispensabile la construcțiunea edificiului lor socialu.

În adevăr, generațiunile care ne-au precedatu și care ne transmitu astadi o Romania independentă, au venit în Franci'a de s'au adaptat la nenumeratele isvóre intelectuale și morale care se revarsa asupra lumii întregi.

Totu Franciei datoram cea mai mare parte a institutiunilor noastre politice și sociale; și cum s'ar putea ôre se fia altufeliu, candu barbatii nostri de stat au început chiaru la Paris a înangă primele notiuni ale politice și ale diplomatiei? candu jurisconsultii nostri, magistratii, advocatii nostri s'au adaptat la isvorulu dreptului vostru, candu medicii nostri au învetiatu aici a lecu pe bolnavi.

Scólele noastre în fine, de dreptu, de știință, de litere, de medicină, nu vedeti ôre în profesorii lor incarnatiunea scólei franceze, a spiritului francesu?

Si armat'a noastră, domniloru, acésta juna și vitédia armată care a facutu admiratiunea lumii întregi prin viteji'a sa pe campulu de resbelu din Bulgari'a!

Sciti cu totii cătu de multu oficiarii nostri au știutu se profite de profundele cunoscintie de tactică și de strategie militară pe care le-au adunatu în diferitele scóle franceze.

Cand parasim fruntariile noastre spre a ne duce se ne completam instructiunea în diferitele ramuri științifice la care ne consacram, ôre nu spre Franci'a ne îndreptam pașii nostri?

De unde vine ôre acésta inclinare staruitóre, acésta simpatie tendință ce resimțim pentru acésta țieră? Explicarea o veti găsi lesne în acea asemenare isbitóre a caracterului, a obiceiurilor și a moravurilor acestor doue țieri.

Acésta explicatiune o veti găsi înca și mai lesne în tradițiunile de origine și de rassa care unescu pe ambele popóra!

Dă, domniloru, iubim Franci'a, amu iubim totudéuna. Dovedile sunt numeróse, ele ne magulescu. Ve voi aminti numai că în 1870, că data nefastă, voluntarii romani fraternisau cu soldatii francesi pe campurile de luptă dela Dijon și Loire.

Sunt, domniloru, compatrioti de ai nostri cari si-au castigat epotele de oficiarii pe acestu campu de onóre; cunosc pe toti din ei, cari sunt mandri astadi de a avea pe peptulu lor crucea legiunii de onóre.

Si pe candu acesti romani combatteau în rândurile armatei franceze, în anim'a țierei noastre se formau, urari pentru victori'a francesilor și tóta Romani'a resună de strigatulu: Traiesca Franci'a!

Ei bine, acestu strigatu de: Traiesca Franci'a! care resuna înca la urechile mele, ilu vomu repetă

asta-séra toti în mijloculu bucuriei noastre cu același entusiasm și cu aceeași iubire pentru o Franci'a mare, respectată și cu deosebire iubită!

Domniloru,
Traiesca Franci'a!

Discursulu d-lui Calligari.

Domniloru,

Într'unu secolu în care lumii 'i place a nimici pe tirani, ve propun se bemu pentru presa, acestu tiran de unu nou gen, și mai cu séma pentru press'a parisiene pe care asi fi voitu s'o vedu reprezentată printre noi într'unu chipu mai complectu; aceia cari urmarescu cu atentiune mersulu progresului și alu civilizațiunii, știu care este influința ei, care este puterea ei asupra societății moderne; s'ar putea dice că este sabi'a lui Damocles atarnată asupra capului acelora cari aru voi se face reu s'eu se lucrede reu! În domeniulu politicu ea face că autoritățile se se supuna voințelor opiniei publice. Eminentulu scriitoru care a susținutu că press'a este nepotenciôsa, si-a datu elu însuși o desmintire formală proband, în atâtea și atâtea ocaziuni celebre ceea ce pôte se face unu condeiu ageru candu serva o cauza bună.

În domeniulu ideilor morale press'a devine dispensatóre autorisată a breveturilor civismului și a premiurilor de virtute, și, dintr'unu punctu de vedere și mai înaltu, ea represintă caritatea omenescă.

În domeniulu curatu intelectualu, influința ei este și mai însemnată, căci năci o ramură a cunoscintelor omenesci n'ar putea se se răspândă fără ea până și prin colțurile cele mai retrase și mai întunecóse ale unei țieri. Numai cu ajutorulu pressei au potutu științele, care érau până astadi apanagiulu cătoru-va alesi, se devina proprietatea colectivă a omenirii.

În fine, domniloru, în domeniulu internatiunale, press'a devine trasur'a de unire a popóloru și din acestu punctu de vedere specialu, romanii datorescu o recunoscintă cu totulu particulară pressei parisiene. Numai cu ajutorulu ei amu devenitu cunoscuti în Franci'a, numai cu ajutorulu ei amu castigatu aci simpatie, și, domniloru, imi veti dá voie se adaogu, căci tocmai acésta ne interessédia mai multu asta-séra, că pressei 'i datoram în mare parte recunoscerea oficială a independenției noastre de către Franci'a. Nu uitu probele de simpatie parlamentară ce ni s'au datu și trebuie se multamescu în modulu celu mai caldușu onorabilulu d. Louis Legrand, că a binevoitu se le provóce. Dar, lucru naturalu într'o țieră cu votu universalu, indemnulu a pornitu dela presa; ei trebuie se'i multamim mai ântaiu și mai cu séma onorabilulu d. Camille Farcy, care a pledatu necontentitu caus'a independenției romane. Ne mai voindu a ocupă multă vreme atentiunea d-v. binevoitóre, ve propun se bemu pentru prosperitatea și mărirea pressei franceze, și a pressei parisiene în particularu.

Toastulu d-lui Louis Legrand.

Domniloru,

Începu prin a ve multamă că m'ati invitat la acésta serbare patriotică. Ati facutu bine că m'ati numerat și pe mine printre aceia, cari aru fi fericiti de a celebră cu Voi aniversarea independenției Vóstre.

Sunt în adevăr unu amicu alu Romaniei. Am suferitu că și voi (voi ati suferitu că romani, eu că francesu) din caus'a întârzierii diplomatiei noastre de a ve recunósce independenți'a.

A fostu o gresiéla, înse o gresiéla care a remasu numai a d-lui Waddington și care n'a fostu înpartasită de natiunea franceză.

Franci'a, în sinulu careia venit în numeru asia de mare se cautat instructiunea n'a uitatu năci odată sentimentele vóstre de iubire pentru ea, și ea are pentru voi și pentru tiér'a vóstră aceleasi sentimente.

Dealtimelele acésta neintielegere este astadi înlaturată și independenți'a vóstră, care ati cucerit'o cu atât'a vitejie pe campulu de luptă dela Plevn'a, este de acum încolo recunoscută de tôte puterile mari.

Romani'a a intratu în famili'a popóraloru libere. Dinaintea ei se deschide unu mare viitoriu.

Facă-se că acestu viitoriu se fia roditoriu, pacificu și prosperu!

În acésta speranță eu ve propun a bea pentru independenți'a Romaniei și pentru frătiesc'a ei alianță cu Franci'a.

Respunsulu d-lui L. Legrand la toastulu ce i s'a radicat.

N'aveam de gandu a reluă cuventulu; înse

nu potu lasá se tréca fara a multiamí cuvintele atátu de gingasie ce mi s'au adressatu si consacratiunea ce le-au datu aplausele vóstre. Sunt adencu miscatu de acésta.

Candu am luatú in mani inaintea Camerei caus'a Romaniei, candu am reclamatú recunóscerea independintiei vóstre n'am avutu in vedere de cátu o amintire.

N'am avutu in vedere de cátu amintirea camaradilor mei din liceu si dela scól'a de dreptu. N'am avutu de cátu amintirea nobilei vóstre tieri care mi-a lasatu cea mai buna inpressiune si cele mai bune sperantie. N'am avutu in fine de cátu amintirea pe care voi insi-ve ati avut'o si cá in momentulu candu patri'a mea invinsa erá parasita de tóte natiunile cele mari s'a gasitu la tiermii Dunarii o mica natiune, care, nu fara periculu si nu fara curagiu, nu se temuse de-a afirmá iubirea ei pentru Francia'a.

(Va urmá.)

Correspondentie particulare ale „Observatoriului“.

— Clusiu, 4 Junie 1880.

Intreprinderea junimei nóstre universitare, credu cá fiesce care romanu adevératu a primit'o si salutat'o cu bucurie, atunci, candu isi oferí venitulú maiialulu arangiatu in 1 Junie in favorulu fondulu unui gimnasiu infiintandu in Siomcut'a-mare, si o parte in favorulu scólei romane din Gilau, care striga cu voce inalta dupa ajutoriu, cá se scape din gur'a veninósa a sierpelui.

Nu me voiú ocupá inse cu descrierea starei lucrului si a inpregiurarilor de pe acolo, cá-ci ántaiu, nu'mi este aceea scopulu presente, a dou'a in Nr. 34 alu pretiutulu d-vóstre diariu este cu coloru destulu de jalnice descrisa; me incercu numai a descrie decurgerea ace-lui maiialu.

Junimea se nutritu cu sperantie mari la unu resultatu bunu; dovedesce inpregiurarea, cá in anulu acesta nu in „Regin'a Angliei“, ci in „Áren'a“ cea mare a Clusiuulu a arangiatu maiialulu, avendu prospectu de unu publicu numerosu; inse fiindu tempulu de diminétia cam nuorosu, a refínutu o parte mare a publiculu din juru de a participá. Cam pe la 6 óre sér'a inse nourii departandu-se, cerulu se inseniná, sórele incepú a-si versá radiele si a suride printre copaci salutandu junimea cu bucurie.

Poti dice fara de reserva, cá din inteligintia romana din locu numai o mica parte au lipsitu, si numai aceia, cari fórté raru spriginescu intreprinderile junimei; asemenea a fostu si inteligintia straina in numeru destulu de frumosu representata.

Imi fuse mare mirarea, candu vedui, cá sexulu frumosu preponderéda prin numeru junimea jucatóre, dar pe lánge tóte aceste — onóre si lauda portarei si atentiunei comitetulu arang. — nu póte nici o dama a se laudá cá au vendutu petrinjelu.

Ací ar fi loculu de a insemná si numele cátoru-va dame, dicu cátoru-va, cá-ci regretu se fi potutu dá de unu catalogu mai completu, apoi eu — marturisescu sinceru — nu le cunoscu pe tóte, asia dintre dame veduramu pe: Victori'a Filipanu, Mari'a Iliesiu, Elen'a Comanescu, Carolin'a Coroianu, An'a Papp, Bozacu, d-na Leontinu Popu, Elis'a Isacu, Susan'a Trutia, Rosali'a Popu, Szentiványi, Terezi'a Baldi Petranu, Catarin'a Magyarosi, éra dintre damieele: Em'a Popu, Ann'a si Sionni'a Papp, Elen'a Piposiu, Elen'a Filipu, Mari'a Turcu, Aureli'a Rosiescu, Porutiu, Marincasiu, sororile Radeanu, Id'a si Ilka Hottner, sororile Gámán si Váradí, Salamon Klára si Evelin'a Hirsch s. c. l.

Petrecerea s'a inceputu cu „Ardelén'a“, si a avutu unu caracteru cordialu, amicabilu, bá poti dice familiaru, caractere de cari nu se desbraca romanulu niciodata! — s'a jucatú mai departe „Romanu“ cam de 62 parchi, Somesian'a, Hatiegan'a, Abrudian'a, Hor'a s. c. l. cu o insufletire adevératu romanésca.

La 12 óre a urmatu „Romanulu“ si „Batut'a“ presentatu de 12 tineri in costumulu nationalu, sub conducerea bravulu vatavu Vasiliu Radu. — „Romanulu“ pana acum erá necunoscutu publiculu si de aceea interessulu a fostu fórté mare fatia de joculu acesta. Successulu a fostu eminentu; dovéda aplausele fara fine si urarile de „se traisca“ ce au urmatu dupa fiesce-care figura. Amintescu la joculu acesta totuodata si acea inpregiurare, cá d-lu jude reg. Alesandru Comanescu a invitatú pe toti calusierii la unu pocalu de vinu; éra d-lu advocatu Juliu Coroianu a colectatu o suma frumusea pentru de a se tractá calusierii.

Dupa pauza s'a continuatu joculu pana la 3 óre, candu toti se departara, ducédu fiesce-care cu sine cele mai placute suveniru.

X.

Sciri diverse.

— (Doliu.) Mai tóte curtile Europei au luatú dejá si voru luá fara exceptiune doliu pentru dororós'a perdere ce au incercatu curtea imperiaa din St. Petersburg prin mórtéa Maies. Sale imperatése Maria Alexandrowna intemplata Joi in 3 l. c.

August'a repaosata, nascuta la 27 Juliu 1824, erá fiic'a marelui duce de Hess'a Ludovicu II si a Wilhelminei-Luis'a. In 16 Aprile 1841 s'au maritatú cu M. S. imperatulu Alexandru II alu Russiei.

— (List'a Nr. 18) a contribuioriloru incurse la comitetulu subsemnatu in folosulu inundatiloru.

Transportulu totalulu din list'a Nr. 17 publicata in Nr. 32 a. c. alu „Observatoriulu“ . . . fl. 2818.50

Dela d. George Costea parochu gr.-cath.

in Sendeiu . . . fl. 3.—

Prin redactiunea „Observatoriulu“ dela d-siór'a Elen'a Popu dela Basesci resultatu alu unei colecte si anume dela:

a) urmatorii domni din Tasnadu: A. Cosma si familia 3 fl., L. Roth 20 cr., G. Filepu 1 fl., P. Galu 50 cr., A. Dragosiu 10 cr., S. Einhorn 50 cr., St. Talpasu 50 cr., Ilie Danciu 10 cr., S. Lupu 50 cr., G. Opre 10 cr., M. Weinreb 50 cr., S. Waida 20 cr., J. Mozes 20 cr., sum'a 7 fl. 40 cr.

b) dela J. Vasvari din Urmínesiu 1 fl. 70 cr.

c) dela M. Mustea din Gardani 1 fl.

d) dela J. Simonu din Barseulu de josu 7 fl. 15 cr.

e) Dela urmatorii domnii din Asuagiu de josu: G. Simonca 1 fl., M. Vass 1 fl., G. Cupsea 60 cr., M. Müller 50 cr., C. Siandru 30 cr., Fl. Cupsea 20 cr., Ida Jacobu 20 cr., N. Jacobu 20 cr., N. Achimu 20 cr., E. Ardeleanu 20 cr., mai multi poporeni 2 fl. 90 cr., sum'a 7 fl. 30 cr.

f) Dela urmatorii domnii din Varti'a de josu: G. Dobra 1 fl., S. Papu 80 cr., P. Robu 70 cr., J. Papu 20 cr., D. si P. Marchisu 40 cr., Mih. Papu 20 cr., dela mai multi poporeni 3 fl. 34 cr., — sum'a 6 fl. 64 cr.

g) Dela urmatorii domnii din Argihatu: J. Sabo 1 fl., Is. Fuchs 50 cr., M. Molnar 20 cr., G. Sabo 20 cr., T. Velle 20 cr., S. Rotariu 20 cr., P. Goldstein 20 cr., M. Sabo 24 cr., mai multi poporeni 1 fl. 56 cr., — sum'a 4 fl. 30 cr.

h) J. Gitiu din Bicadiu 1 fl.

i) D-sóra Elen'a Popu din Basesci 1 fl.

51 cr., — totalu . . . fl. 38.—

Dela d. J. Drocú, administratoru protopopescu in Mercurea resultatu alu unei colecte fl. 19.24

Dela reuniunea de cantari din Caransebesiu resultatu alu unei colecte . . . fl. 21.—

D. J. Popescu prof. semin. in Sibiu . fl. 3.—

Prin d. J. Filipescu din Turd'a cá resultatu alu unei colecte dela urmatorii domni:

D. St. Siolutiu 5 fl., O. Tilea 2 fl., J. Petriasiu 1 fl., Poltzer K. 1 fl., Soltesz A. 1 fl., Abt Ernő 1 fl., Unu honved 1 fl., N. Ambrusu 1 fl., V. Moga 1 fl., Moldoveanu 1 fl., Filipescu 1 fl., — totalu . . . fl. 16.—

Totalulu cu diu'a de astadi fl. 2918.74

Sibiu, 7 Juniu 1880.

Comitetulu centralu pentru ajutorarea inundatiloru.

— (Balulu romanu din Vien'a.) Comitetulu subscrisu isi permite a dá onor. publicu ratiociniulu despre balulu romanu arangiatu in favórea soc. acad. „Romania Juna“ — in urmatórele:

A. Perceptiuni.

I. Din Vien'a.

1. Maiestatea Sa imperatulu Franciscu Josifu I	100 fl.
2. Maiestatea Sa imperatés'a Elisabet'a	50 fl.
3. Dómnele Patronesse	874 fl.
4. Bilete de onóre edate de comitetu	643 fl.
5. Bilete vendute in bureau	146 fl.
Sum'a	1813 fl.

II. Din Provinci.

a) Romani'a	597 lei 21 galbini	243 fl. 80
b) Ungari'a	—	45 fl. —
c) Bucovin'a	—	156 fl. —
d) Transilvani'a	10 lei 1 galbinu	108 fl. —

Sum'a 607 lei 22 galbini si 552 fl. 80

Totalu 607 lei 22 galbini si 2365 fl. 80 cr.

B. Erogatiuni.

Sum'a totala a spesseloru este 27 lei 1425 fl. 86 cr. Deci remane venitu curatu 580 lei, 22 galbini 939 fl. 94 cr.

Constatamu cu bucurie, cá de si spelese pe lánge tóta economi'a, de órece nu trebue lasatu din vedere, cá balulu romanu se numera intre balurile cele dintai de elita de aici si prin urmare arangierea are se fia cátu se póte de splendida — se urca la o suma considerabila; multumita spriginulu caldurosu alu onor. publicu romanu si filo-romanu venitulú totusi e destulu de insemnatu.

Comitetulu finindusi activitatea sa si fiindu absolvalu de societate aduce in numele tinerimeii din Vien'a si in specialu in numele soc. acad. „Romania Juna“ multumita sa ferbinte toturoru binevoitoriloru

contributori si rogandu'i a ne dá si pe venitoru succursulu lorú. Ii asiguramu totu-odata, cá acela va fi bine intrebuintiatu.

Vien'a, 28 Maiu 1880.

Pentru comitetu:

D. Brateanu, Dr. St. Ciurcu, B. Damianu, cont. pres. cassariu.

Pentru justificarea nóstra si in deosebi pentru a stimatiloru colectanti ne tñemu de datorintia a publicá in specialu numele contribuioriloru si anume:

I. In Bucovin'a.

1. Eminenti'a Sa mitropolitu Morariu Andrievici 25 fl.
2. Dl. cav. P. Petrino, Cernauti 40 fl.
3. Dl. G. Porumbescu, parochu in Stupa 5 fl.
4. Dl. S. Danilevici, prof. Cernauti 2 fl.
5. Prin colect'a dlui Gabriilu cav. de Prunculu Cernauti 67 fl. dela Domnii: B. N. Botusianu 10 fl., V. de Prunculu 10 fl., V. G. de Prunculu 6 fl., A. de Prunculu 10 fl., T. de Prunculu 6 fl., A. de Prunculu 10 fl., J. Botusianu 5 fl., G. de Prunculu 10 fl.
6. Prin colect'a dlui E. Lutia prof. in Cernauti 10 fl. dela Domnii: N. Peremievici 1 fl., Z. Voronca 2 fl., E. Calmutcki 2 fl., P. Ternoveanu 2 fl., J. Isopesculu 1 fl., J. Topala 1 fl., E. Lutia 1 fl.
7. Prin colect'a dlui V. Mitrofanovici in Cernauti 7 fl. dela domnii V. Repta 2 fl. si V. Mitrofanovici 5 fl. — Sum'a 156 fl. v. a.

II. In Ungari'a.

1. Ilustritatea Sa J. Metianu, episcopulu Aradului 10 fl.
2. Ilustritatile Loru A. Mocioni 10 fl., Dr. Ales. Mocioni 10 fl., E. Mocioni 10 fl.
3. Dlu V. Babesiu 3 fl.
4. Joanu Papp, preotu gr.-cath. in Boksze 2 fl. — Sum'a 45 fl. v. a.

III. In Transilvani'a.

Ilustritatea Sa Episcopulu diecesei Gherlei J. Szabó 3 fl.

1. Prin colect. dnei Zoe Jenciovici, Brasiovu 30 fl. dela dómnele: Z. Jenciovici 5 fl., M. A. Zanescu 5 fl., H. D. Stanescu 5 fl., S. Boambenu 3 fl., M. Davidu 3 fl., Z. J. Popu 3 fl., M. O. Sorescu 3 fl., V. J. Popu 3 fl.
2. Prin colect. dnei E. Ratiu, Turd'a, 5 fl., dela d-sa 2 fl. si dela dnii J. Popu 1 fl., D. Siolutiu 1 fl., A. Moldovanu 1 fl.
3. Prin colect. dnei E. Munteanu n. Piposiu, Sebesiu 5 fl., dela d-sa 3 fl. si G. A. 2 fl.
4. Dl. L. Prunculu din Brasiovu 1 galbinu.
5. Dl. M. Diamandi din Brasiovu 10 lei noi.
6. Dl. T. Barsanu parochu Dárste 6 fl.
7. Dl. B. Turcu Blasiu 2 fl.
8. Prin colect. dlui J. Mihaiu din Orastie 3 fl., dela d-sa 2 fl. si N. N. 1 fl.
9. Prin colect. dlui J. Stravoiu Zernesci 4 fl. 50 cr. dela dnii P. Penciu jude r. cerc. 1 fl., N. Garoiu adv. 1 fl., C. Joanovici 50 cr., J. Stravoiu 1 fl.
10. Prin colect. dlui A. Stoica, Osiorheiu, 7 fl., dela d-sa 2 fl., N. P. Grideanu 2 fl., A. Francu 1 fl., D. Fogarasi 2 fl.
11. Prin colect. dlui J. Ciurea inv. in Branu 4 fl. dela dnii G. Manoiu 1 fl., J. Ciurea 1 fl., J. Enescu 1 fl., N. Moldovanu 1 fl.
12. Dl. Moldovanu pres. la sedri'a orf. in Boziasiu 2 fl.
13. Prin col. dlui J. Gallu, protop. Abrudu 2 fl. dela dl. Adamovici 1 fl. si dsa 1 fl.
14. Prin colect. dlui G. Candrea adv. Campeni 10 fl. dela dnii J. Joannette pretoru 1 fl., V. Cumanu 1 fl., Dr. A. Kiesbach 1 fl., J. Visia propr. 1 fl., R. K. 1 fl., S. Kepich 50 cr., N. Corchesiu 50 cr., N. Dascalovici negutiatoru 50 cr., J. E. Gerasimu 50 cr., Andreica propr. 1 fl., Unu crestinu 50 cr. si G. Candrea 1 fl. 50 cr.
15. Prin colect. J. Goga invet. Resinari 5 fl. 50 cr. dela dnii N. Tronca 1 fl., P. Hódrea 1 fl., S. Cioranu 1 fl., P. M. Comanu 1 fl., J. Hentesiu 50 cr. si dn'a A. Goga inv. 1 fl.
16. Prin colect. dlui Dr. Hanganutiu Borgo-Prundu 17 fl. dela dnii G. Ciato jud. r. cerc. 2 fl., J. Triffu canc. reg. 1 fl., P. Besianu teologu abs. 1 fl., J. Monda preotu 1 fl., J. Onea inv. dirig. 50 cr., A. Usieriu 1 fl., J. Buzduganu adm. protop. 2 fl., G. Baloiu inv. 50 cr., D. Siutu colect. 50 cr., T. Bardosiu 50 cr., J. N. Bacea econ. 50 cr., Zs. Békésy 1 fl., St. Flamandu 50 cr., J. Orban 1 fl., T. Vrasmasiu 1 fl., Dr. Hanganutiu 3 fl.
17. Prin colect. dlui B. Popovici Hatiegu 2 fl. dela d-sióra Eugenia Munteanu 1 fl., B. Popovici 1 fl. — Sum'a 10 lei 1 galbinu 108 fl. v. a.

Bibliografia.

— Tabl'a materiiloru din „Resbelulu orientale ilustratu“ de Dr. A. P. Alessi si Massimu Popu. Introducere. Russi'a. Romani'a. Notitie geografice, statistice, topografice si etnografice.

Dela colonizarea Daciei p[ana] la Mihaiu Vite[zu]lu. Dela Michaiu Vite[zu]lu p[ana] la resbelulu russo-turcescu. Dela primele resbele russo-turcesci. Romani'a p[ana] la revolutiunea lui Hori'a si Tudoru Vladimirescu. Dela revolutiunea lui Hori'a si Tudoru Vladimirescu p[ana] la resbelulu russo-turcu dela 1828 si 1829. Dela resbelulu russo-turcu 1828 si 1829 p[ana] la resbelulu de Crimu. Dela resbelulu de Crimu p[ana] la domni'a lui Alesandru Ionu Cuza I. Dela Alesandru Ionu Cuza I p[ana] in pre-sinte. Turci'a. Serbi'a. Muntenegru. Hertiegovin'a. Bosni'a. Bulgari'a. Masacrarea dela Podgoriti'a (Octombre 1874). Insurectiunea in Hertiegovin'a si Bosni'a. (Dela inceputu p[ana] la lupt'a dela Trebinje Aprilie-Augustu 1875). Dela lupt'a dela Trebinje p[ana] la retragerea lui Liubobraticiu (Dela finea lui Augustu 1875 — 18 Ianuarie 1876). Dela retragerea lui Liubobraticiu p[ana] la inceperea resbelului serbo-muntenegro-turcescu. Tinut'a Serbiei si a Muntenegrului p[ana] la erumperea resbelului serbo-turcescu. Schimbarile in Stambulu. Dela inceputulu insurectiunei p[ana] la detronarea lui Abdulu-Aziz. Dela detronarea lui Abdulu-Aziz p[ana] la erumperea resbelului cu Serbi'a-Muntenegru. Intemplantile in Bulgari'a. Luptele diplomatice. Resbelulu Serbiei si Muntenegrului contra Turciei. Manifestulu principelui Milanu. Terenulu de lupta. Planulu de operatiune. Primele lupte in valea Timocu si la Bjelina si intrarea lui Zach in Rasci'a. Intrarea Muntenegrului in actiune. Manifestulu principelui Nicolau c[atr]a hertiegovineni. Activitatea in Stambulu. Luptele din tinutul Veliki-Isvoru. Noue schimbari in Stambulu. Continuarea resbelului intre serbi-muntenegreni si turci. Lupt'a dela Alexinatu. Luptele muntenegrenilor. Starea armatei turcesci. Incercarile de pace. Proclamarea lui Milanu de rege. Conferinti'a din Constantinopolu. Publicarea constitutiunei. Esilarea lui Midhat-pasi'a. Protocolulu din Londri'a. Deputatiunea studentilor magiari si a sotelor turcesci. Resbelulu Rusiei si a Romaniei contra Turciei. Dela trecerea trupelor rusesci preste Prutu p[ana] la trecerea acelor'a preste Dunare. Preludiulu diplomaticu. Russi'a declara resbelu. Conventiunea din 4/16 Aprilu. Trecerea trupelor rusesci preste Prutu. Conventiunea din Aprile in camerele Romaniei. Armat'a russ[esc]a dupa sosirea sa la Dunare. Armat'a romana si comandantii sei. Armat'a turc[esc]a dela Dunare. Flot'a turc[esc]a si flotil'a de pe Dunare. Manifestulu sultanului si miscarile resbelice in Constantinopolu. Acusarile Russiei. Libertatea russ[esc]a. Proclamatiunea c[atr]a armat'a turc[esc]a dela Dunare. Provocarile Turciei la cari Romani'a ese din neutralitate. Romani'a se proclama de absolutu independenta. Prim'a canonada intre turci si rusi la Brail'a. Positiile trupelor turcesci. Luptele dela Dunare. Torpilele si descrierea lor. Cofundarea monitoriului. Tunulu romanescu. Lupt'a de artileria dela Calafatu, Vidinu si Olteniti'a. Bravur'a artileriei romane. Portarea romanilor la Corabia. Blocarea Dunarei si a Marei negre. Efectulu torpilei la Macinu. Dela trecerea rusilor preste Dunare p[ana] la trecerea romanilor preste Dunare. Trecerea rusilor pe la Brail'a, Galati si Zimnicea. Bombardarile la Dunare. Operatiunile centrului armatei rusesci dupa ce a trecut Dunare. Trecerea preste Balcanu. Depunerea lui Abdulu-Kerim-pasia. Operatiunile armatei rusesci la arip'a drepta. Luarea cetatiei Nicopolu. Lupt'a dela Plevn'a din 20/8 Juliu. Lupt'a dela Plevn'a din 30/18 Juliu. Operatiunile armatei rusesci dela arip'a stenga si ale corpului din Dobrogea p[ana] la 3/15 Augustu. Operatiunile centrului in pasulu Sipc'a dela 3 Juliu n. p[ana] la 31 Augustu n. Dela trecerea romanilor preste Dunare p[ana] la caderea Plevnei. Cooperarea trupelor romane la luarea Nicopolului si trecerea lor pe la Turnu-Magurele si Corabi'a. Ocuparea Lovcei. Luptele armatelor aliate dela Plevn'a p[ana] in 10 Septembrie 29 Aug. Ataculu stralucitu alu divisiei a IV-a din 8 Sept. 27 Aug. Romanii laudati de straini. Luptele dela Plevn'a din 30 Aug. 11 Septembrie. Atacurile sangerose ale romanilor asupra redutelor dela Griviti'a. Cucerirea redutei n. 1. Operatiunile armatei romane dela Plevn'a in decursulu lui Septembrie. Lucrarile ei la nordulu si ostulu Plevnei. Asaltulu din 6/18 Sept. asupra redutei n. 2 (Plevniti'a). Sosirea lui Tottleben la Plevn'a si planulu lui de cernare. Mobilisari noue rusesci si turcesci. Intrarea unui convoiu in Plevn'a. Judecat'a straina despre fortificatiunile armatei romane. Prob'a armatei romane sustinuta in focu si in apa. Cavaleri'a romana. Asaltulu divisiei a IV-a romana in 7/19 Octom. asupra redutei n. 2 (Plevniti'a). Operatiunile armatei de asediu la vestulu Plevnei. Inlocuirea divisiei a IV-a romana prin a III-a. Parerea lui Carolu si alui Tottleben despre inpresurarea Plevnei. Continuarea lucrarilor de atacu. Pregatirea unui resbelu subteranu. Miscarile trupelor romane. Cuprinderea satelor Dolni si Gorni-Etropolu. Cuprinderea satelor Telisui si Gorni-Dubnik. Operatiunile lui Gurko in Orhani'a. Luarea Rahovei de c[atr]a romani. Operatiunile armatei de Iantra dela 15 Augustu p[ana] la 15 Novembre. Operatiunile armatei din pasulu Sipc'a si din Dobrogea p[ana] la caderea Plevnei. Operatiunile tuturor armatelor din Bulgari'a dela jumetate Noembre p[ana] la caderea Plevnei. Dela caderea Plevnei p[ana] la pacea de St.-Stefano. Caderea Plevnei. Operatiunile armatei romane si ale celei rusesci. Predarea lui Osmanu colonelului Cerchezu. Evenementele dupa caderea Plevnei. Serbarea pentru caderea Plevnei. Recunoscerea insemnatiei cooperatiunei armatei romane. Primirea lui Carolu si a Tiarului in Romani'a. Operatiunile trupelor rusesci din Bulgari'a dupa caderea Plevnei. Trecerea a 2-a ora a lui Gurko preste Balcanu. Cucerirea Rumeliei. Coprinderea Adrianopolului. Operatiunile armatei romane dupa caderea Plevnei. Reorganizarea si marsiulu armatei romane spre Vidinu. Lupt'a dela Smardanu. Inov'a si din tinutul acestora. Inpregiurarea Vidinului si a Belgragicului. Intrarea armatei romane in Vidinu. Reintorcarea acasa si primirea ei triumfale in Bucuresti. Operatiunile in Asi'a. Dela inceputu p[ana] la retragerea generala a rusilor. Dela retragerea generala a rusilor p[ana] la lupt'a dela Visinkioiu. Dela lupt'a

dela Visinkioiu p[ana] la caderea Carsului. A dou'a actiune a serbiloru si a muntenegrenilor contra turcilor. Miscarile grecilor. Dela tractatulu de pace dela St.-Stefano p[ana] in sfirsitu. Tractarile de pace. Basele preliminare de pace si conventiunile de armistitiu. Incordarile intre Angli'a si Russi'a. Tractatulu de St. Stefano. Ide'a unui congressu internationalu si pertractarile diplomatice. Nemultiamirea si protestulu Romaniei fatia de tractatulu de St. Stefano. Tractarea necavaler[esc]a a Russiei cu Romani'a. Opiniunea publica fatia de acelu tractatu. Congressulu de Berlinu. Aperarea Romaniei prin I. C. Bratianu si M. Cogalniceanu. Articiii sfasiatori de integritatea Romaniei si de interesele ei. Congressulu condamnatu de opiniunea publica si Camerele Romaniei. Incheiare. Apendice. Biografiele loc. col. Murgescu, col. Pavelu Cernavodeanu, col. Grigore Polisu, col. Jul. Dunc'a, col. Grig. Boranescu, col. Alesandru Fotti, loc. col. George Boteanu, majorulu Ulescu, col. Grigore Ipatescu, col. Otone Sachelariu, Grig. Cantilli maj. Marinu Guranescu, col. George Arionu, col. Atanasiu Dumitrescu Fastianu, gener. Alesandru Radovicu, col. Constantinu Tormacu, col. Ioanu Logadi.

Veterinariu.

Noi curamu c[ate]va b[ol]e dela vitele cornute f[ar]a a lu[am] in considerare farmaci'a; le curamu simplu si siguru, asia amu invetiatu unulu dela altulu; [e]ta cum:

I. Alb[et]i'a.

Candu se vede, c[ate] ceva albu turbure coprinde merulu ochiului si vit'a nu se feresce miscandu cu o nui'a pe dinaintea lui, semnulu albetiei e evidentu. Ochiulu atacatu lacram[et]ia s[eu] p[ot]e nu.

Cauta o broscutia mica, in c[ate] se incapa in ochiu; vireo in elu, inchidei ochiulu si tine'lu cu man'a se nu o arunce afara. Ea va las[am] una materia, care va sparge t[ot]a alb[et]i'a, chiaru si pe cea mai vechia.

II. Armurare.

Vit'a atacata incepe se tremure f[or]te tare, si mai alesu loculu atacatu, care s[eu] si [im]fla. Acestu morbu in 24 ore om[or]a vit'a. Se p[ot]e vindec[am] atunce candu a lovitu in picior[ul] s[eu] in spate, dar in altu locu nu.

Cunosc[am]du loculu, l[eg]a'i piciorulu cu o sf[or]a pe din susu, c[ate] veninulu se nu m[er]ga in trupu. Din josu de sf[or]a cu unu cutitu ascutitu bine (briciu) deschide loculu in lungulu piciorului, lasa se curga sange, apoi carnea ce a putreditu dej[am], rupe-o cu degetele si o arunca; presara loculu cu sare merunta s[eu] uda'lu cu murat[or]e (saramura 'i dicu pe airea).

Candu vit'a este atacata in spate de acea b[ol]a, deschide loculu totu cu briciulu, presara'lu cu sare merunta, s[eu] uda'lu cu murat[or]e. Stai pe l[an]ga vita si petrece cu atentiune t[ot]e schimbarile ce se petrecu in cursu de 24 ore. Vedeindu armurarea petrecuta, desf[am] legatur'a, dar uda-o mai raru cu apa sarata, p[ana] candu esti convinsu c[ate] periculu e trecut de totu.

III. Br[os]c'a.

Vit'a nu manca si mancarea luata in gura o arunca afara, d[ec]a'i deschidi gur'a, afii limb'a [im]flata. Vit'a tine-o se st[ea] in locu, baga'i man'a in gura, prindei limb'a si-o trage afara c[ate] se p[ot]e pe de o lature. Cu unu acu inpinge-o c[ate] se curga totu sangele. Inpunsatur'a se face pe partea n[eg]ra a limbei. Lasa-o asia si nu preste multu ea va incepe a manc[am].

IV. Br[os]c'a s[ec]a.

In falc'a din josu subt limba se afla o forma de urechisus. Candu acelea se [im]fla, se dice „br[os]ca s[ec]a“. Vit'a patimasia nu p[ot]e manc[am] f[ar]a sfiala si e totu superata. Ia unu horgiu (horgiulu e unu fieru bagatu in manunchiu, dela elu plecatu oblu in josu, la virfu e latu de 2" indoitu in susu c[ate] de 2—3" alaturea latului, de desubtu cu una largime de 1/2") marginea de dinc[oa]ce se ascute bine; trag[am]du cu elu faci o br[os]da de 1/4" de afunda; cu acestu instrumentu t[ai]a prin ele nisce brasde bune, pune sare si lasa se curga sange.

V. Buba veneta.

Candu piciorulu vitei se [im]fla la pinteni c[ate] unu butucu, si nu vrea se'lu p[ana] in pamentu, e „buba veneta“. Ia 2 pumni de funingine cu paie, pune-o intr'o [ol]a s[eu] caldare, t[or]na pe ea apa, pune-o la focu si o lasa se clocot[esc]a cam 1 ora, apoi baga in ea sare at[at]a, c[ate] se se faca murat[or]e. Pune din paiele acelea pe loculu patimasu, inboldoresc[am]lu (inveluie'lu) bine si'lu l[eg]a cu o panura, care se acopere paiele. Vindecarea urm[et]ia intr'o 1/2 de di.

VI. Infundarea nasului cu sange.

Animalulu atacatu de acestu morbu suferu greu; budiele i-se [im]fla si forn[am] pe nasu. — Ia unu resteu (betisioru), cu care se inchidu boii in jugu, aplica'lu dealungulu nasului asia, c[ate] cu 2 degete se remana mai in josu de ochi, insemna'lu de c[ate]ra nasu; si ac[est]a, c[ate] se nu tr[ec]a mai in susu si se vateme constituti'a ochiloru. Inpinge'lu pe narile nasului in susu si in josu, sc[ot]e'lu apoi afara, in urm'a lui se inc[ep]a a curge sangele ce st[ea] in nasu; elu va curge p[ot]e si inchiegatu. Candu inpingi resteu in susu si in josu, audi p[ar]eindu c[ate] si candu s'ar rupe o pelitia.

VII. Jabalitu (de jaba).

Vedeindu vit'a c[ate] se intinde si corlesce, cu picioru dinapoi face c[ate] si candu ar vrea se dea preste f[ol]e ba si cade josu, se dice „jabalitu“. Ia unu penicelu s[eu] altu cutitiasu bine ascutitu la virfu, pune'lu dreptu in crucea spinarei dinapoi, lovesc[am]lu cu pumnulu se intre prin piele si carne de 3 degete afundu, sc[ot]e'lu apoi afara, lasa se curga sangele siroiu. Mai ia inca si o sula, prinde'i c[od]d'a la vita si inplanta sul'a prin virfulu ei, sc[ot]e-o dupa aceea si lasa se curga sange. Da-mi-te acum la spinarea ei, fr[ec]a-o bine cu ambe manile si o mors[oc]a de inainte inapoi, c[ate] cu at[at]u mai multu sange inveninatu se [e]sa. (Va urm[et]a.)

Preturile cerealeloru			
si altoru obiecte de trauu au fostu la			
4 Juniu st. n. in Sibiu:			
Gr[au], dupa calitate	1	hectolitra fl.	8.40—9.40
Gr[au], amestecat	1	„	6.90—7.90
Secara	1	„	5.30—5.70
Papusiou	1	„	4.60—5.—
Ordiu	1	„	4.60—5.—
Ovesu	1	„	3.80—4.20
Cartofi	1	„	2.40—2.60
Mazare	1	„	7.—8.—
Linte	1	„	12.—13.—
Fasole	1	„	7.—8.—
Lardu (slanina)	50	Kilogram.	37.—40.—
Untura (uns[or]e topita)	50	„	28.—29.—
Carne de vita	1	„	44—46
Oua 10 de	1	„	—20

Cursulu bursei din Vien'a si Pest'a		
in 7 Juniu st. n.		
	Vien'a	Pest'a
Rent'a de auru	108.30	108.30
I emisiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orientalu ung.	—	83.25
II emisiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orient. ung.	101.60	101.75
Oblig. de statu dela 1876 de ale drumului de feru orient. ung.	88.40	88.25
Inprumutulu drumuriloru de feru ung.	126.25	127.25
Obligatiuni ung. de rescumperarea pamentului	94.—	94.50
Obligatiuni ung. cu clausul'a de sortire	—	93.50
Obligatiuni urbariale temesiane	93.25	93.—
Obligatiuni urb. temesiane cu clausul'a de sortire	—	92.50
Obligatiuni urbariale transilvane	92.75	92.75
Obligatiuni urbariale croato-slavone	95.—	—
Obligatiuni ung. de rescumpararea diecimiei de vinu	93.—	93.—
Datorie de statu austriaca in chartie	73.80	73.70
Datoria de statu in argintu	74.05	73.80
Rent'a de auru austriaca	88.95	88.70
Sorti de statu dela 1860	132.25	130.—
Actiuni de banca austro-ung.	833.—	832.—
Actiuni de banca de creditu ung.	275.—	275.75
Actiuni de creditu aust.	264.—	264.75
Sorti unguresci cu premii	—	111.75
Argintu	—	—
Galbini imper.	5.54	5.54
Napoleonodorulu	9.35	9.34
100 marce nemtiesci	57.75	57.80

Cursuri de Bucuresti in Lei noi (franci).		
24 Main st. v. 1880.		
Obligatiuni rurali din 1864 cu 10%	1.	87. 1/2 b.
Inprumutulu Oppenheim (Londra) din 1866 cu 8%	„	109. 1/2 „
Obligatiuni dominiali cu 8%	„	104 1/2 „
— Creditu fonciariu ruralu cu 7%	„	103.— „
— Creditu fonciariu urbanu cu 7%	„	94.— „
Inprumutulu municipale alu capitalei din 1875 cu 8%	„	103.— „
Actiunile caliloru fer. rom. (Berlin) din 1866 cu 5%	„	54.40 „
Obligatiuni din 1868 cu 6%	„	99.90 „
Prioritati cu 8%	„	121. 1/2 „
Actiunile bancei Romanie din 1869	„	340.— „
Daci'a, comp. de ascur. din 1871 act. (fr. 500) 8%	„	245.— „
Romani'a, compania de ascur. din 1875 cu 8% act.	„	—
(200 l.) platitu 100	„	72.— „
Rent'a romana din 1875	„	75. 3/4 „

Pentru cei ce patimescu de pieptu si plumani.

Wilhelm's
Allopu de plante Schneeberg
alu lui
Franciscu Wilhelm, farmacistu in
Neunkirchen (Austri'a de josu.)

In decursu de 25 ani s'au probatu a fi de cea mai mare fortia vindecat[or]e si usurat[or]e pentru morburile organeloru de respiratiune, pentru catarele gutleului si alu bronchielor, tuse spasmodica, ragusiela, multe alte suferintie ale gutului si ale plumanilor.

F[or]te de recomandatu este acestu sucu c[ate] preservativu pe tempuri negur[os]e si aspre.

Fiindu de unu gustu placutu, elu este folositoru pentru copii si o necesitate pentru [om]enii cari suferu de plumani; [e]ra pentru cantareti si oratori in contra vocii inflorate, s[eu] chiaru in contra ragusiei, elu este unu mijlocu nedispensabilu. — Numero[se] ateste prob[am]a cele afirmate mai susu.

Se afla de vendiare in sticle a 1 fl. 25 cr. in Sibiu la d-nii Fried. Thallmayer si I. B. Misselbacher sen.

Onoratu publicu se c[er]a totdeauna specialu Wilhelm's Allopu de plante Schneeberg, fiindu-c[ate] acesta se produce singuru numai de mine, si de [ore]ce fabricatele puse la vendiare subt firm'a Julius Bittner Allopu de plante Schneeberg, sunt nisce imitatiuni nedemue, asupra caroru atragu deosebit'a atentiune a publiculu cump[er]atoriu.

(2) 11—25

Anuntiu literariu.

Au aparutu de subt tipariu si se afla de vendiare la W. Krafft in Sibiu opulu:

Resbelulu orientalu ilustratu
de
Dr. A. P. Alessi si Massimu Popu.
Pretiu eleg. legatu 8 fl., bros. 6 fl. v. a.

Pe c[ate] va mai ajunge inca marginitulu numeru de esemplare din premiulu coloratu „Ocuparea Plevnei“ cumparatorii acestui opu ilu voru primi gratis, [e]ra cei cari voiescu a'lu avea incadrat, voru avea a mai plati 2 fl. 70 cr. v. a.

Paul Cieslar,
(18) 5—12
librariu — editoru in Graz.

Editoru si redactoru responsabilu: G. Baritiu.
Tipariulu lui W. Krafft.